

Створення умов для формування особистісної компетентності дитини

Особистісне становлення дитини відбувається з перших годин перебування в соціумі (у т.ч. сім'ї) після народження та продовжується увесь період дошкільного дитинства в емоційно забарвленому спілкуванні. Сім'я дитини - це мікросистема, в якій дитина починає формуватися як особистість у родині з її особливою культурою, атмосферою, переконаннями, установками, стосунками між батьками.

Тому і вдома, і в закладі дошкільної освіти дорослим потрібно створювати атмосферу довіри на основі емоційно забарвленого спілкування, в якому домінують позитивні емоції і повага до дитини. Педагогам необхідно частіше звертатися до дітей індивідуально й привітно на ім'я, розуміти, чому деякі діти не реагують на загальне звертання (наприклад: «Діти, підійдіть до мене»), вважаючи, що це не про них.

Ранкова зустріч. Діти мають відчувати, що вони бажані у закладі, на них чекають, їм раді. Створення й підтримка такої атмосфери починається з ранкової зустрічі кожної дитини щодня. По-перше, це дружнє й уважне привітання дитини, щойно вона прийшла з дому в заклад освіти. Вихователь повинен вітатися привітно, дивлячись дитині в очі, з легкою усмішкою, спокійним голосом і лагідною інтонацією. Від цього залежить налаштування на дружнє й довірливе спілкування з дитиною протягом усього дня.

По-друге, це ***ранкова структурована бесіда*** з дітьми у колі на килимі, до початку організованих дорослим спільних справ (коли всі діти вже прийшли в групу). Ранкова бесіда ***складається з чотирьох основних компонентів***: привітання, обміну інформацією, спільної діяльності з усією групою дітей та щоденних новин, що дає змогу педагогу залучити кожну дитину до спілкування відповідно до її власного досвіду та бажання.

Куточок приналежності. Ця виховна практика сприяє формуванню у дитини ***почуття приналежності*** до колективу групи (почуття того, що тебе розуміють і приймають; одночасне почуття винятковості й спорідненості, схвалення іншими та поваги до себе). Для унаочнення цього відчуття створюють куточки приналежності. Це можуть бути стенд або осередок в групі, в якому унаочнено інформацію для дітей про всю групу, досягнення та індивідуальність кожної дитини (колективне фото групи, символічні персоналізовані фігурки кожної дитини, розміщені на стенді, теки досягнень дітей, колективні колажі, виготовлені дітьми у творчій та навчальній діяльності тощо).

Якщо в дитини не розвинене почуття приналежності до групи дитячого садка, то вона демонструє такі ознаки: ізолює себе від інших; у неї мало друзів; агресивно ставиться до інших, залякує; дражнить дітей; намагається привернути увагу будь-яким

способом; хвалиться, намагається прибрехати щось про себе, свої переваги перед іншими. Педагогу необхідно допомогти дитині освоїти способи надання допомоги іншим; забезпечити визнання досягнень, талантів дитини; спонукати дитину ділитися своїми почуттями; планувати участь в загальній роботі, спільній діяльності; розвивати навички співпраці, вміння взаємодіяти з партнерами у грі та в інших різних видах діяльності.

Під час взаємодії з іншими дитина освоює простір спілкування та взаємодії, що забезпечує розвиток її соціального пізнання, формує позитивні взаємини із соціальними партнерами.

Почуття приналежності, інтерес і повагу до своєї сім'ї, її традицій і звичаїв допоможуть вихователям сформувати різноманітні тематичні освітні проекти, які можна упроваджувати разом з батьками, створюючи з дітьми різні колажі, теки, куточки, проводячи бесіди, спільні заходи за темами «Я і моя сім'я / родина», «Як ми відпочиваємо з сім'єю», «Добрі руки моєї бабусі / матусі», «Мій улюблений таточко», «Наші традиційні сімейні справи» тощо.

Екран настрою. Практика, що сприяє створенню в групі атмосфери емоційно забарвленого спілкування як різновиду соціальної взаємодії, спирається на почуття й емоції його учасників (дітей і дорослих). Це стенд, на якому образно представлено простір веселого та сумного настрою. Приходячи зранку в групу, діти відображують на стенді свій настрій, викладаючи власні фотокартки або відповідні символи настрою у формі смайликів у різних зонах стенду. Перед ранковою зустріччю або перед заняттями вихователь разом з дітьми щодня переглядають «настрій групи» на екрані та радіють тому, що у певної кількості дітей гарний настрій, підтримують того, кому сумно. Після цього обговорюють причини та події, чому настрої став таким. ***Означена практика допомагає оцінити стан емоційного благополуччя дитини, розвивати в неї емпатію, саморегуляцію; вміння співпереживати, співчувати; виражати свої емоції соціально прийнятним способом та володіти собою.***

Правила групи. Розвиненість емоцій та певних знань можна вважати ознакою розвитку тільки за умови здатності особистості керувати, володіти, регулювати досягненнями в поведінці та діяльності. Тому здатність до **самоконтролю**, регуляція активності у взаємодії з ровесниками та дорослими є напрямом роботи з формування особистісної компетентності. Пояснюючи дітям наслідки поведінки, допомагаючи їм розпізнати та знайти рішення для подолання проблем у взаєминах з дітьми і дорослими, вихователі сприяють розвитку самоконтролю.

Правила групи вводять у молодшій групі з четвертого року і продовжують користуватися ними до 6 років, поступово доповнюючи їх

Правила необхідно розробляти разом з дітьми, а потім розмістити на стенді, який

поділено на дві зони: «можна», «не можна». Правил «можна» повинно бути більше орієнтовно в такому співвідношенні відповідно до віку дітей.

Добре, коли правила сформульовані у віршах. Діти у віршованій ї формі дізнаються, як потрібно поводитись удома, в дитсадку, в **гостях та в** майбутньому у школі, легко запам'ятовують ці правила, із **задоволенням** проговорюють і позитивно сприймають під час нагадування про їх виконання.

Куточок усамітнення та відпочинку. Переважно колективний перебування, взаємодії та спілкування в закладах дошкільної освіти призводить до нівелювання особистісних потреб дитини, психологічної втоми дітей **і потребує** створення в групі простору для усамітнення, рефлексії та **відпочинку**. **Це** спеціально облаштований невеликий куточок у спокійному просторі групи, відокремлений у різний спосіб (халабуда, шатер, палатка, ширма тощо), в **якому є** предмети для відпочинку: м'які подушки, килимок, іграшки, книжки, **предмет** сенсорної релаксації тощо. Це дає змогу дитині побути наодинці **із собою**, розслабитись, відпочити, виплеснути негативні емоції, перепочити, заспокоїтись, адаптуватись до нових умов тощо.

